

УДК 343.8

Василенко Катерина Ігорівна,
здобувач кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ІНТЕГРОВАННИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ НА РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУЦІЙ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА САМОДІЯЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗАСУДЖЕНИХ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ

В даній статті досліджується питання змісту основних форм соціально-виховної роботи із засудженими, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Акцентується увага на формах та методах здійснення громадського контролю зі сторони уповноважених державою суб'єктів громадського контролю.

Також визначаються основні форми впливу та корекції поведінки засуджених під час їх перебування в установі. Відображається правовий статут та основні напрямки участі громадськості у реалізації заходів виправлення та ресоціалізації. Окрім цього окреслюється межі та позитивізм від функціонування в колоніях самодіяльних організацій із числа засуджених. Проводиться ретроспективний аналіз практики участі у виховному процесі громадських інституцій, діяльність яких направлена на духовно-просвітницькі заходи в установах.

Ключові слова: соціально-виховна робота, громадській контроль, громадські інституції, виправлення та ресоціалізація, основні сили та засоби, спостережні комісії, методична рада, просвітництво, самодіяльні організації.

Постановка проблеми. Забезпечення позитивізму у виховному процесі із засудженими досягається винятково за умов налагодження всебічного та системного характеру застосування всього арсеналу виховних заходів у діяльності установ виконання покарань. На загальнодержавному рівні визнано, що саме низький рівень організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими породжує наслідки не ефективної індивідуальної корекції їх поведінки, тим самим не сприяє виправленню й ресоціалізації засуджених, приводячи у підсумку до значної кількості випадків пенітенціарного рецидиву.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зауважити, що проблемні аспекти соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі відображено в наукових працях таких вчених, як Л. В. Багрій-Шахматова, І. Г. Богатирьова, А. П. Геля, В. А. Бадири, О. М. Джузи, Т. А. Денисової, В. В. Дрижака, О. Г. Колба, А. Х. Степанюка, В. М. Трубнікова, О. Л. Карамана, О. В. Лисодеда, С. В. Лучко, Л. П. Оніки, М. С. Пузирьова, М. В. Романова, І. С. Яковець, О. В. Таволжанський та інші.

Постановка завдання. Безумовно, що зазначені реалії не можуть не насторожувати і саме наукове обґрунтування та пошук дієвих способів і їх імплементація

у пенітенціарну практику, повинно бути предметом дискусії в доктрині кримінально-виконавчого права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективна соціально-виховна та психологічна робота це цілеспрямована діяльність персоналу установ виконання покарань спрямована на виправлення і ресоціалізації засуджених. Однак реалізація зазначеного напрямку роботи пенітенціаріїв, як показує практика, нажаль потребує не тільки нормативного врегулювання, а й забезпечення комплексу невідкладних заходів, які обумовлюють залучення ряду інших соціальних інституцій, в першу чергу, з метою здійснення належного рівня громадського контролю за діяльністю органів та установ виконання покарань. Досягнення мети свідомого відновлення засудженого у соціальному статусі повноправного члена суспільства, повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя у суспільстві неможливо без участі у цьому процесі, поряд із уповноваженими державними структурами, широкого кола громадськості. При таких реаліях, можна констатувати, що комплексний підхід до виховного процесу є одним із основних принципів державної політики у сфері виконання кримінальних покарань, який безумовно забезпечить винятково позитивні зміни в особистості засудженого.

З прийняття чинного КВК України законодавець вперше закріпив в переліку основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених – громадський вплив на засудженого (ст. 6 КВК) [2]. Отже, у такій формі парламентарії на офіційному рівні впорядкували давно існуючу практику залучення до процесу протидії злочинності та виправлення і ресоціалізації засуджених різноманітних способів впливу громадських інституцій на виховний процес із засудженими.

Насправді, в умовах створення правової демократичної держави стрімко зростає роль громадських організацій у вирішенні різноманітних завдань життєдіяльності суспільства, в тому числі і діяльність спрямована на відновлення справедливості в суспільстві. Однак зрозуміло, що без врегулювання зазначеного напрямку зі сторони держави та забезпечення належного контролю за їх діяльністю, реалізація цілей та завдань, які спрямовані на виправлення і ресоціалізації засуджених та профілактики злочинів, за участі громадськості, матиме хаотичний, безсистемний і беззмістовний характер. За таких обставин досягнення мети покарання, у тому числі щодо запобігання злочинам, буде під загрозою і матиме формальне відображення [4]. З метою не допущення таких реалій, нормотворець, в першу чергу повинен розмежувати функції та співвідношення сил, засобів і інших важелів впливу громадськості як суб'єкта кримінально-виконавчих відносин, на виховний процес в колоніях. Наступним необхідним кроком повинно бути окреслення правового поля участі громадських інституцій у процесі виконання та відбування покарань пов'язаних із позбавленням волі.

Як свідчить практика, в умовах сьогодення, громадський контроль та вплив на процес виправлення і ресоціалізації засуджених трансформуються в різноманітні форми, які є результатом взаємодії з окремими громадянами та їх об'єднаннями. У засобах масової інформації констатуються окремі напрямки діяльності установ виконання покарань, зокрема: проведення зустрічей представників громадськості із засудженими, проведення профілактичних бесід, лекційних занять, безпосередній допомозі громади у поліпшенні виробничої бази колоній, організації загальноосвітнього та професійно-технічного навчання засуджених, благодійної діяльності тощо.

Велику допомогу в ресоціалізації засуджених надають представники духовенства. Крім того, більшість осіб, які відповідно до ч. 1 ст. 24 КВК України, вправі без

спеціального дозволу відвідувати установи виконання покарань, обираються саме громадою (народні депутати, голови місцевих рад та ін.) [2]. У такій формі вони здійснюють контроль і вплив на процес виконання – відбування покарання та профілактики злочинів у місцях позбавлення волі, адже на жаль ізольовані умови утримання осіб, які порушили кримінально-правові приписи, ще не є 100 % запорукою неможливості допущення з їх сторони рецидиву злочину.

Найбільш розповсюджена форма громадського контролю за діяльністю установ виконання покарань закріплена статтею 25 КВК України, в якій передбачено, що для забезпечення громадського контролю за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань створюються спостережні комісії.

На сьогоднішній час, правовий статус спостережних комісій визначає Положення, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2004 року № 429 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 р. № 1042) [3]. Функціонування спостережних комісій створює реальні умови для участі громадськості у процесі виправлення і ресоціалізації засуджених та здійснення громадського контролю за дотриманням прав людини, як під час відбування кримінального покарання, так і після звільнення з місць позбавлення волі, зокрема при умовно-достроковому звільненні чи заміні не відбутої частини покарання більш м'яким. Значення спостережних комісій у забезпеченні громадського контролю підкреслюють зміни до ст. 24 КВК України, внесені Законом України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо забезпечення прав засуджених осіб в установах виконання покарань» від 21 січня 2010 року № 1828-VI [6].

Зазначеним законом членів спостережних комісій, які здійснюють організацію громадського контролю за дотриманням прав і законних інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань, включено до переліку осіб, що мають право відвідування установ виконання покарань без спеціального дозволу. Спостережні комісії також є суб'єктами правовідносин, що виникають внаслідок дії норм нового Кримінального процесуального кодексу України. Зокрема, ч. 4 ст. 539 Кримінального процесуального кодексу України передбачає обов'язкове повідомлення спостережної комісії про час та місце розгляду клопотання (подання) про вирішення питань, пов'язаних із виконанням вироку, перелік яких визначено у ст. 537 зазначеного Кодексу [1].

Спостережні комісії беруть активну участь у вирішенні питань, пов'язаних зі зміною умов тримання засуджених та переведенням їх до виправних колоній іншого рівня безпеки у відповідності до ст.ст. 100, 101 КВК України [2]. Як свідчить аналіз правових норм, для зміни умов тримання та переведення засуджених до іншого виду установи, адміністрація повинна погодити своє рішення зі спостережною комісією.

Дана процедура має за мету дотримання прав засуджених, оскільки така правозастосовна діяльність веде до зміни їх правового статусу. На цьому етапі своєї роботи спостережна комісія повинна виважено підійти до вивчення особистості засудженого, адже це має важливе значення для прийняття рішення з розглядуваного питання. Тому для полегшення отримання інформації необхідно використовувати кримінально-виконавчу характеристику засуджених. Відомості, які вона містить, повною мірою стосуються процесу відбування покарання засудженим і сприятимуть розумінню членами спостережної комісії думки адміністрації про характеристику засудженого за час перебування його у виправній колонії.

Доречними є зміни внесені 19 вересня 2012 року до Положення про спостережні комісії, відповідно до яких члени спостережних комісій не мають права здійснювати

громадський контроль щодо засуджених осіб, які тримаються в установах виконання покарань, якщо вони є близькими родичами таких осіб, а також потерпілими, свідками, захисниками або іншими особами, які беруть або брали участь у кримінальному провадженні щодо засуджених осіб [1]. Така позиція законодавця унеможливує участь у вирішенні питань, які належать до компетенції спостережних комісій, саме зацікавлених осіб, які безумовно можуть намагатись реалізувати свої повноваження винятково на користь засудженого, без дотримання принципу справедливості та законності.

Наступним важливим інститутом громадянського суспільства є «Громадська рада при Державній пенітенціарній службі України». Ця організація є постійно діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом, утвореним для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів і установ, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів та установ із громадськістю, врахування громадської думки під час реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

У своїй діяльності громадська рада керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також Положенням, розробленим на основі Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі влади, обласній, Київській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [7].

Відповідні Громадські ради утворені при територіальних управліннях Державної пенітенціарної служби України.

Основними завданнями громадської ради є:

- 1) створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;
- 2) здійснення громадського контролю за діяльністю органів і установ, що належать до сфери управління ДПтС України;
- 3) сприяння врахуванню ДПтС України громадської думки під час реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

Громадська рада відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) готує та подає до ДПтС України пропозиції до орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю, а також щодо проведення консультацій, не передбачених таким планом;
- 2) готує та подає до ДПтС України пропозиції щодо організації консультацій з громадськістю;
- 3) подає до ДПтС України обов'язкові для розгляду пропозиції щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань, удосконалення роботи органів і установ, що належать до сфери управління ДПтС України;
- 4) проводить відповідно до законодавства громадську експертизу діяльності ДПтС України та громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів;
- 5) здійснює громадський контроль за врахуванням ДПтС України пропозицій та зауважень громадськості, а також дотриманням органами і установами, що

- належать до сфери управління ДПтС України, нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання та протидію корупції;
- 6) інформує в обов'язковому порядку громадськість про свою діяльність, прийняті рішення та їх виконання на офіційному веб-сайті ДПтС України та в інший прийнятний спосіб;
  - 7) збирає, узагальнює та подає до ДПтС України інформацію про пропозиції інститутів громадянського суспільства щодо вирішення питань, які мають важливе суспільне значення;
  - 8) організовує публічні заходи для обговорення актуальних питань у сфері виконання кримінальних покарань;
  - 9) готує та оприлюднює щорічний звіт про свою діяльність [7].

Також важливим суб'єктом громадського контролю в установах відбування покарань є позаштатне, постійно діюче формування, яке іменується методично-виховною радою. Головним її завданням є надання методичної та практичної допомоги персоналу установи покарання в організації соціально-психологічної роботи із засудженими, вироблення рекомендацій щодо вдосконалення практики застосування основних засобів виправлення і перевиховання засуджених та організації діяльності установи. Методичні ради створюються з числа найбільш досвідчених працівників системи виконання покарання. За рішенням начальника установи до участі у роботі методично-виховної ради, з правом дорадчого голосу, можуть також долучатися представники громадських та релігійних організацій, які приймають активну участь у роботі із засудженими. Окрім цього досить поширена практика залучення до виховного процесу працівників загальноосвітніх навчальних закладів, які функціонують в тій, чи іншій установі виконання покарань і видатних вчених, науковців, юристів та психологів.

Відповідно до Конституції України, Законів України «Про попереднє ув'язнення», «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», «Про свободу совісті та релігійні організації» та Кримінально-виконавчого кодексу України, в Україні відбувається активізація співробітництва між Державною пенітенціарною службою України та церквою (релігійними організаціями), спрямованого на забезпечення душпастирської опіки осіб, які перебувають в установах виконання покарань та місцях попереднього ув'язнення.

В установах виконання покарань функціонують храми, каплиці. У тих установах де немає ні храму, ані каплиці створюються та облаштовуються відповідною символікою та релігійними атрибутами – молитовні кімнати. Однак слід зазначити, що питанням утворення, без виключення у всіх установах окремих церковних будівель, на належному рівні опікується керівництво відомства, що безумовно буде мати позитивне завершення. В умовах сьогодення, можна констатувати факти плідної праці, в контексті будівництва і облаштування нових культових споруд. Близько трьох тисяч священнослужителів і волонтерів різних церков і релігійних організацій регулярно відвідують установи виконання покарань та місця попереднього ув'язнення. Укладено ряд угод про співробітництво між ДПтС України та релігійними організаціями.

Законодавством України гарантовано право персоналу ДПтС України та членів їх сімей, засуджених та осіб, взятих під варту, на свободу віросповідання. Напрацьовано певний досвід міжконфесійного, державно-релігійного співробітництва та розроблено спільно з Державною пенітенціарною службою України низку рекомендаційних, нормативно-розпорядчих документів у цій сфері.

Однак, на практиці залишається недостатньо врегульованим механізм забезпечення реалізації цього права.

Міжнародний досвід функціонування інституту тюремних капеланів, свідчить про винятково позитивні наслідки цього напрямку виховного процесу, а тому їх імплементація в пенітенціарну діяльність в Україні дозволить, в першу чергу, задекларувати проєвропейську спрямованість державної політики у цій сфері, та окреслить межі застосування принципу взаємного відокремлення державних і церковних структур. Європейська капеланська система має різні форми побудови. Капелани діють або на правах волонтерів (на добровільній основі), або як державні чиновники, які мають відповідне коло обов'язків. Правовою основою для тюремного служіння служать Європейські пенітенціарні правила, позиції яких додатково врегульовані різного роду нормативно-правовими актами самої держави (положення, інструкції, накази тощо).

В умовах сьогодення позитивним кроком зі сторони законодавця є прийнятий Закон України № 419-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності священнослужителів (капеланів) в органах та установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України», який прийнятий Верховною Радою України 14 травня 2015 року. Зазначена норма врегулює діяльність священнослужителів (капеланів) в установах Державної пенітенціарної служби [5].

Імплементовані положення запроваджують душпастирську опіку засуджених та осіб, взятих під варту, здійснення якої покладається на священнослужителів (капеланів), уповноважених релігійними організаціями, статuti яких зареєстровані у встановленому законом порядку. Закон також закріплює недоторканність і охорону законом таємниці сповіді засуджених та осіб, взятих під варту.

Організація душпастирської опіки засуджених передбачає створення у пенітенціарній системі міжконфесійного дорадчого органу для здійснення координації душпастирської опіки засуджених, а також спеціальну підготовку священнослужителів. Можливість відвідування капеланами в'язнів слідчих тюрем і засуджених в установах виконання покарань не підлягає обмеженням. Водночас, відповідно до цього закону, заходи душпастирської опіки не повинні порушувати встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарань.

Відповідно до закону, адміністрація установ виконання покарань має забезпечити конфіденційність зустрічей засуджених зі священнослужителями та сприяти в організації заходів душпастирської опіки засуджених. Також прийнятий закон створює передумови та не обмежує діяльність релігійної спільноти, в частині реалізації душпастирської опіки і над самим персоналом ДПтС України [5].

Вітчизняна історія має багатий досвід діяльності різного роду релігійних інституцій в місцях позбавлення волі, у формі добровільного здійснення функції піклування духовенства за тих членів суспільства, які перебувають у місцях позбавлення волі. Створена в країні система соціальної роботи із засудженими зумовлює використання установами виконання покарань багатовікового досвіду християнських церков, які брали активну участь у процесі перевиховання засуджених і пробуджували покаяння в їх душах, в багатьох випадках засуджені не тільки ставали на шлях виправлення, а й присвячували себе після звільнення церкві і дотримувались християнських приписів.

Зрозуміло, що соціальне служіння Церкви в колоніях, має здебільшого духовний характер, а не соціально-побутовий. Його мета – спасіння і визволення в'язня через покаяння. Тому держава сприяє виконання церквою важливої функції соціального

служіння та реалізації накопиченого досвіду. Адже багато з того, що було в минулому, актуальне і сьогодні.

Як відомо, духовно-моральний вплив на людину досить значний, а в умовах ізоляції в місцях позбавлення волі набуває ще більшого значення через цілу низку обставин, насамперед завдяки психотерапевтичній, компенсаторній функції релігії – її здатності втішити, пом'якшити стресовий стан, бути моральним стимулятором каяття, оскільки не випадково поняття «пенітенціарна установа» означає «покаяння». Саме реалізація церковних поглядів та правил в колоніях може уберегти, окремий підобліковий елемент (схильних до суїциду, відштовхнутих колективом) від необдуманих та безповоротних наслідків.

Також важливим засобом підвищення ефективності соціально-виховної роботи в установі, є безпосередня участь у перевихованні засуджених їх родичів. За їх участі проводяться різного роду бесіди, лекції, виступи по радіо тощо. Заслуговує на увагу досвід використання родичів у зборі інформації щодо особи засудженого, створенні його соціально-психологічного «портрету». При установах можуть утворюватися збори родичів, які діють у межах відділення.

У виховній роботі із засудженими важливе місце відводиться їх участі в самодіяльних організаціях, які організуються у виправних і виховних колоніях. Діяльність самодіяльних організацій засуджених регламентована ст. 127 Кримінально-виконавчого кодексу України.

Ці організації створюються для вирішення внутрішньо колективних проблем засуджених, що виникають у процесі спільної життєдіяльності у виправній установі. Основними завданнями самодіяльних організацій засуджених є:

- надання засудженим допомоги в духовному, професійному та фізичному розвитку;
- розвиток корисної ініціативи засуджених, надання позитивного впливу на їх виправлення;
- участь у вирішенні питань організації праці, побуту і дозвілля засуджених;
- сприяння адміністрації виправних установ у підтримці дисципліни і порядку, формуванні здорових відносин між засудженими;
- надання соціальної допомоги засудженим та їх сім'ям [2].

Перед самодіяльними організаціями можуть стояти і інші завдання, що не суперечать цілям, порядком та умовами відбування покарання.

Діяльність самодіяльних організацій засуджених являє собою певний вид самоврядування та налагодження їхнього життя у виправній установі, не зважаючи на задекларований обов'язок здійснювати таку діяльність під контролем адміністрації. Адміністрація виправних установ постійно опирається на допомогу самодіяльних організацій у вирішенні багатьох питань, які пов'язані із врегулювання відносин між засудженими, це зокрема:

- підтримання чистоти і порядку в приміщеннях і на території;
- організація художньої самодіяльності та фізкультурної роботи;
- розвиток бібліотечної справи і розгортання роботи з читачами;
- активізація виробничої діяльності та дотримання виробничої санітарії та багато іншого.

Залучення засуджених та їх самодіяльних організацій до вирішення побутових питань для сучасної пенітенціарної галузі є вже досить поширеною практикою і традиційним напрямком забезпечення виховного впливу та виправлення засуджених. В

цьому напрямку накопичений великий позитивний досвід, і він системно раціонально використовується в установах.

До участі в роботі самодіяльних організацій засуджених можуть також залучатися представники громадських та релігійних організацій, які як ми вже й відзначили, беруть активну участь у роботі із засудженими і працівники загальноосвітніх навчальних закладів, що діють при установах.

Організаційними формами самодіяльних організацій засуджених є рада колективу установи, ради колективів відділень соціально-психологічної служби, самодіяльні секції, редакції стінних газет, теле- та радіостудій.

Рада колективу засуджених установи використовує надані повноваження у наступних напрямках:

- спрямовує діяльність виборних органів самодіяльних організацій засуджених на виконання затверджених планових заходів, на підтримку серед засуджених здорових моральних взаємовідносин;
- проводить роботу з покращення морально-психологічного клімату серед засуджених в установі шляхом підвищення авторитету членів самодіяльних організацій, створення позитивної громадської думки в середовищі засуджених;
- аналізує роботу самодіяльних організацій засуджених відділення, їхніх секцій і забезпечує обмін досвідом роботи.

Самодіяльні організації засуджених до позбавлення волі у відділенні складаються з ради колективу, самодіяльних секцій та редакції стінної газети.

Для участі засуджених у вирішенні питань, пов'язаних з організацією їх побуту, дозвілля, навчання, праці тощо, створюються такі самодіяльні секції засуджених установи та відділень: санітарно-побутова; освітня; фізкультурно-спортивна; художньої самодіяльності; художньо-прикладної творчості; бібліотечна (літературна); духовно-просвітницька; виробнича; інші секції.

Рішення про створення самодіяльних організацій засуджених приймається на загальних зборах колективів у відділеннях соціально-психологічної служби. Цьому передують планові заняття із засудженими в системі соціально-правової підготовки під час яких роз'яснюються завдання і напрямки діяльності громадських формувань, їх роль у житті засуджених, які відбувають покарання у виправних установах.

Членом самодіяльних організацій може бути будь-який засуджений, який бажає брати участь у їх роботі.

Прийом у члени самодіяльних організацій здійснюється на підставі письмової заяви засудженого, що подається до ради колективу відділення. Після прийняття засудженого в члени самодіяльної організації, він включається до складу секції, в залежності від обраного ним за бажанням напрямку та виду діяльності.

На зборах членів самодіяльної організації засуджених відділення простою більшістю голосів обирається рада колективу відділення в складі: голови ради та керівників секцій. Рада колективу колонії обирається на зборах членів рад колективів відділень простою більшістю голосів у складі: голови ради колонії, редактора стінгазети та керівників секцій.

Висновки. Проведене нами дослідження дозволяє зробити висновок про те, що саме комплексний підхід до реалізації кримінально-виконавчої політики, в частині залучення громадськості у виховний процес із засудженими, може забезпечити необхідний рівень позитивних змін в особистості засудженого. По змісту соціально-виховна робота із засудженими – це заснована на моральних принципах нормативно-врегульована

діяльність персоналу органів та установ виконання покарань, спрямована на формування позитивних якостей засудженого, шляхом здійсненні виховного та психологічного впливу на поведінку засудженого із обов'язковою участю громадськості та релігійної спільноти.

Ефективність від залучення до процесу соціально-виховного впливу на засуджених окремих об'єднань громадян, релігійних, благодійних організації чи окремих осіб може бути досягнута винятково у випадку викорінення формального підходу до такої діяльності. З цією метою, в першу чергу необхідно налагодити тісну співпрацю між персоналом та громадськістю, створити належні умови, в контексті використання всіх форм соціального та виховного впливу на засуджених, об'єктивності у реалізації управлінських рішень та корекції поведінки засуджених. Окрім цього, потребує унормування питання безпосередніх форм участі у прийнятті рішень щодо засудженого громадських інституцій, адже така діяльність не повинно обмежуватись тільки діяльністю, як правило, спостережних комісій, а й мати більш широкий спектр впливу.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1392060235478572>.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
3. Положення про спостережні комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/429-2004- %D0 %BF](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-%D0%BF).
4. Пріоритети діяльності Державної пенітенціарної служби України на 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/662619>.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності священнослужителів (капеланів) в органах та установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України: Закон України № 419-VIII и [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/419-viii>.
6. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо забезпечення прав засуджених осіб в установах виконання покарань : Закон України від 21 січня 2010 року № 1828-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1828-17>.
7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.

Василенко К. И. Интегрированное влияние социально-воспитательной работы с осужденными на развитие деятельности институтов гражданского общества и самодеятельных организаций осужденных в исправительных колониях

В данной статье исследуется вопрос содержания основных форм социально-воспитательной работы с осужденными, отбывающими наказание в виде лишения свободы. Акцентируется внимание на формах и методах осуществления общественного контроля со стороны уполномоченных государством субъектов общественного контроля. Определяются основные формы воздействия и коррекции поведения осужденных во время их пребывания в учреждении. Отображается правовой статус и

основные направления участия общественности в реализации мер исправления и ресоциализации. Кроме этого, очерчиваются границы и позитив от функционирования в колониях самодеятельных организаций из числа осужденных. Также осуществляется ретроспективный анализ практики участия в воспитательном процессе общественных институтов, деятельность которых направлена на духовно-просветительские мероприятия в учреждениях.

Ключевые слова: социально-воспитательная работа, общественный контроль, общественные институты, исправление и ресоциализация, основные силы и средства, наблюдательные комиссии, методический совет, просвещение, самодеятельные организации.

Vasylenko K. I. The integrated influence of socio-educational work with convicts on the development of civil society institutions and amateur organizations of convicts in prisons

The article deals with the content of basic forms of social and educational work with convicts serving sentences of imprisonment. The attention is paid to the forms and methods of public control on the part of state authorized public control. The basic forms of influence and correction of behavior of prisoners during their being in the penal institution are determined. The legal status and main directions of public participation in the implementation of measures of corrections and resocialization of convicts are being displayed. Moreover the limits and positive effect of functioning amateur organizations from among the prisoners in the penal colonies are defined. A retrospective analysis of the practice of participation of public institutions in the educational process, whose activities are aimed at spiritual and educational events in penal institutions, is also performed.

Key words: social and educational work, public control, public institutions, correction and resocialization, basic capabilities, supervisory committee, advisory board, education, amateur organization.

